

MARIENE MOLLUSKEN UIT HET OOSTELIJK DEEL VAN DE MIDDELLANDSE ZEE 19. DE EERSTE VONDSTEN VAN *CHAMA ASPERSA* REEVE, 1846

H.K. Mienis

Marine molluscs from the Eastern Mediterranean 19. The first finds of *Chama aspersa* Reeve, 1846

Three loose uppershells of *Chama aspersa* Reeve, 1846 have recently been found on three different beaches along the Mediterranean coast of Israel. They form an indication that most probably a second *Chama*-species of Indo-Pacific origin managed to enter the Eastern Mediterranean by means of the Suez Canal.

Langs de Middellandse Zee-kust van Israël komt naast *Chama gryphoides* Linnaeus, 1758 nog een tweede soort voor behorende tot de Juweeldoos-oesters: *Chama pacifica* Broderip, 1834 (Mienis et al., 1993a). Deze Lessepsiaanse migrant bedekt nu samen met een andere immigrant afkomstig uit de Rode Zee, de Stekeloester *Spondylus spinosus* Schreibers, 1793, een onderzeese kurkar (= zandsteen) richel, die vooral voor het noordelijke deel van de kust aanwezig is en daar op een diepte van 15-25 m ligt (Mienis, et al., 1993b). Beide soorten beginnen zich nu ook elders te vestigen, vooral in minder diep water, en langzaam maar zeker worden de autochtone soorten, *Chama gryphoides* en *Spondylus gaederopus* Linnaeus, 1758, door deze indringers verdrongen (Mienis, 2003). Losse bovenkleppen van zowel *Chama pacifica* als *Spondylus spinosus* spoelen nu geregeld aan op het strand. Zij verschillen zo in vorm, sculptuur en kleur dat ze zonder moeite gedetermineerd kunnen worden.

Gedurende de laatste twee jaren heb ik echter een drietal kleppen van een *Chama*-soort gevonden, die noch als *Chama gryphoides* noch als *Chama pacifica* gedetermineerd konden worden.

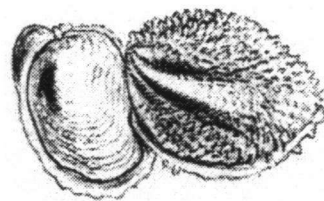

Fig.1.

Reeve, 1846

Het meest opvallende kenmerk van deze kleppen werd gevormd door een kleurpatroon bestaande uit twee of drie roodbruine stralen vanuit de umbo. Een vergelijking van deze kleppen met Juweeldoos-oesters uit de Rode Zee, aanwezig in de verzamelingen van de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem (HUJ) en de Universiteit van Tel Aviv (TAU), leidde tot het verrassende resultaat dat we hier onomstotelijk te maken hebben met *Chama aspersa* Reeve, 1846, zoals deze door Delsaerdt (1986) werd herbeschreven.

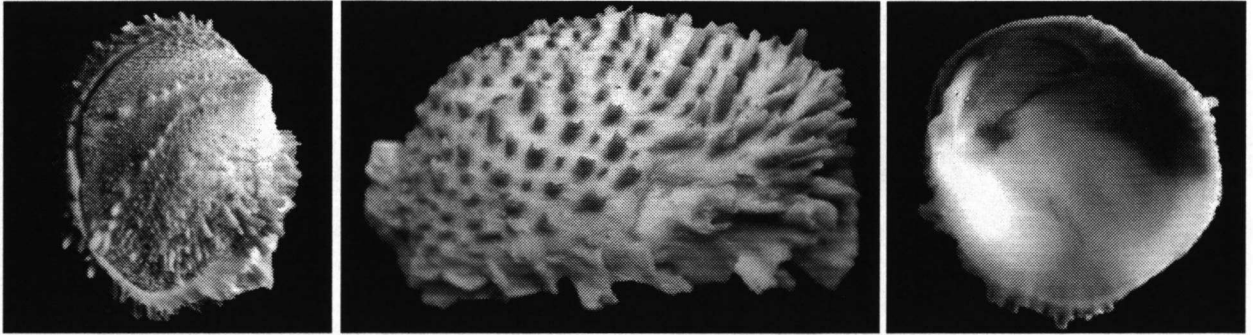

Fig. 2. Reeve, 1846, Egypte, Rode Zee, Dahab. Bovenkant, zijkant en binnenzijde bovenklep. Foto's Henk Dekker.

De volgende drie vondsten van *Chama aspersa* zijn tot nog toe bekend geworden van de Middellandse Zee-kust van Israël:

28 februari 2002: Tel Barukh, Tel Aviv, leg. H.K. Mienis (HUJ 9003/ 1 bovenklep);

21 december 2003: Bat Yam, leg. H.K. Mienis (TAU 41967/ 1 bovenklep);

1 januari 2004: Herzliyya, leg. H.K. Mienis (TAU 42068/1 bovenklep).

Ofschoon ik nog geen levende exemplaren gezien heb, lijkt het er toch op dat ook *Chama aspersa* zich in het oostelijk deel van de Middellandse Zee heeft gevestigd. Deze soort was reeds bekend vanuit het Suez Kanaal (Moazzo, 1939; Delsaerd, 1986).

Literatuur

- DELSAERDT, A., 1986. Red Sea Malacology I Revision of the Chamidae of the Red Sea. - *Gloria Maris*, 25(3): 73-125.
- MIENIS, H.K., E. GALILI & J. RAPOPORT, 1993a. On the presence of the Indo-Pacific bivalve *Chama pacifica* in the Eastern Mediterranean (Mollusca, Bivalvia, Chamidae). - *Gloria Maris*, 32(2): 13-18.
- MIENIS, H.K., E. GALILI & J. RAPOPORT, 1993b. The Spiny oyster, *Spondylus spinosus*, a well-established Indo-Pacific bivalve in the Eastern Mediterranean off Israel (Mollusca, Bivalvia, Spondylidae). - *Zoology in the Middle East*, 9: 83-91.
- MIENIS, H.K., 2003. Native marine molluscs replaced by Lessepsian migrants. - *Tentacle*, 11: 15-16.
- MOAZZO, P.G., 1939. Mollusques Testacés Marins du Canal de Suez. - *Mémoires présentés à l'Institut d'Égypte*, 38: 287 p., 15 pl., 3 kaarten.

Adres van de auteur:
Zie bladzijde 28